

Memo Natuur

aan: Mr. F. Rikken-Rengers
van: D. Meriën MSc
onze referentie: VNO/MERI/170233
datum: 15 februari 2018
betreft: Steenenkamer, Twelloseweg

AANLEIDING EN METHODE

Aan de Twelloseweg in De Hoven (Gemeente Deventer, Provincie Overijssel) is een particulier ondernemer voornemens om een leegstaande kerk te slopen. Uit de omgevingsvergunningaanvraag moet blijken dat met de geplande ruimtelijke ontwikkeling geen sprake is van het overtreden van de nu geldende natuurwet- en regelgeving. Dit moet zijn onderbouwd door middel van ecologisch onderzoek. Voorliggende memo zet uiteen of met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk sprake kan zijn van het verstoren van soorten die beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming en of nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

Voorliggend onderzoek betreft een quick scan (in de vorm van een briefrapportage) waarin op basis van een gebiedsanalyse, beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het projectgebied. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; zowel tijdstip (deels buiten het groeiseizoen van planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter zijn hiervoor niet toereikend.

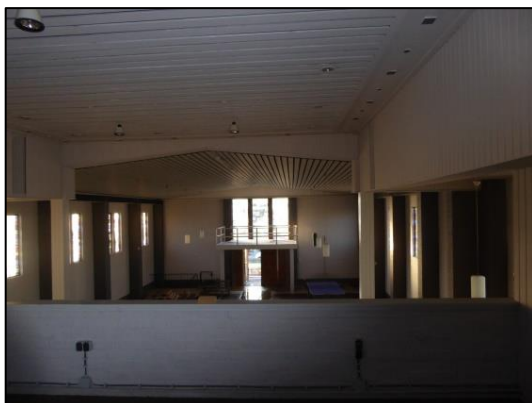
Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied ligt in de kern van de Hoven op de provinciegrens tussen Gelderland en Overijssel. Rondom het projectgebied liggen woonhuizen. Buiten de kleine kern liggen voornamelijk agrarische percelen. Ten noordoosten van de kern stroomt de rivier de IJssel.

Topografische kaart met de globale ligging en een luchtfoto van het projectgebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Op 13 februari 2018 is een veldbezoek uitgevoerd en is de bebouwing van binnen en buiten onderzocht. Het projectgebied bestaat uit een vervallen, leegstaande kerk. Het dak van de kerk is in januari 2018 deels van het gebouw gewaaid. Het gebouw heeft twee verdiepingen, een kleine zolder en een kelder. Door het kapotte dak staat de kelder deels vol met water. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het projectgebied ten tijde van het veldbezoek.

Projectgebied ten tijde van het veldbezoek.

RESULTAAT

De bebouwing is gecontroleerd op de mogelijke aanwezigheid van soorten die zijn beschermd in de Wet natuurbescherming. Hierbij is in het bijzonder aandacht geschonken aan soorten die in en rond bebouwing kunnen voorkomen. Ook zijn verspreidingsgegevens van de omgeving opgevraagd bij de Nationale databank Flora en Fauna (NDFF). In de afgelopen tien jaar zijn in de omgeving van het projectgebied veel verschillende beschermde diersoorten gesignaleerd. De meeste van deze soorten zijn door het gebrek aan geschikt leefgebied direct in het projectgebied uit te sluiten. De aanwezigheid van enkele soorten kon niet op voorhand worden uitgesloten. Het betreft verblijfplaatsen van de steenmarter, gebouwbewonende vleermuis zoals franjestaart, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en watervleermuis en nestlocaties van vogels, waarvan enkele met jaarrond beschermde nesten zoals de gierzwaluw, huismus en kerkuil.

Steenmarter

De steenmarter leeft in steenachtige biotopen en schuilplaatsen, zoals steengroeven, rotsige hellingen en gebouwen. De steenmarter is ook in de grote steden te vinden, daarbij is de aanwezigheid van groenstroken, heggen en bosjes van belang voor het vinden van voedsel. Zolders en kelders worden regelmatig door steenmarters gebruikt. Daarom zijn deze ruimtes tijdens het veldbezoek gecontroleerd op sporen (zoals vraatsporen, loopsporen en latrines) van de steenmarter. Deze zijn niet aangetroffen. Het is daarom niet te verwachten dat de steenmarter van het gebouw gebruik maakt. Bij de afbraak is schade aan de verblijfplaatsen van in de omgeving levende steenmarters uit te sluiten.

Gebouwbewonende vleermuisen

Vleermuisen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten. Gebouwbewonende vleermuisen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, op zolders, achter dakbeschot en in schoorstenen.

Het gebouw is van binnen en buiten gecontroleerd op locaties die als verblijfplaats voor vleermuisen kunnen dienen en op aanwezige vleermuisen. Binnen zijn zowel op de zolder als in de kelder geen signalen aangetroffen dat vleermuisen van deze locaties gebruikmaken. Er zijn geen vleermuisen en ontlasting van vleermuisen in de bebouwing aangetroffen. De gevels van de bebouwing hebben geen open stootvoegen of gevelbetimmering waarachter vleermuisen weg kunnen kruipen. Derhalve zijn ook aan de buitenzijde geen signalen aangetroffen dat vleermuisen de spouw van het gebouw kunnen gebruiken. Derhalve is het uit te sluiten dat bij de afbraak van de bebouwing verblijfplaatsen van vleermuisen worden vernietigd.

Vogels met niet jaarrond beschermde nesten

Door de slechte staat waarin het dak verkeerd is deze op verschillende plekken toegankelijk voor vogels. Derhalve zouden verschillende soorten vogels het gebouw kunnen gebruiken om te nestelen.

Om te voorkomen dat bij de sloopwerkzaamheden eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden vernietigd, adviseren wij deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het projectgebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat met de ruimtelijke ontwikkeling geen nesten vernield worden en dat er geen verstoring optreedt die van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van een vogelsoort. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Gierzwaluw, huismus en kerkuil zijn in gebouwen broedende vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. De bebouwing is daarom gecontroleerd op signalen dat de bebouwing door deze soorten als nestlocatie gebruikt wordt.

Gierzwaluwen broeden in Nederland in stedelijk gebied. Ze broeden in kolonies, onder daken en in gebouwen. Veel gebruikte nestlocaties zijn onder scheefliggende of kapotte dakpannen, onder nokpannen, in gaten en kieren onder de dakrand en bij dakkapellen, daar waar het zink overloopt van de dakkapel naar de dakpannen. Daarnaast worden soms kunstmatige nestkasten of nestpannen, gaten in muren, gaten achter regenpijpen of ventilatieschachten als broedlocatie gebruikt. Nestlocaties dienen een vrije uitvliegroute op minimaal enkele meters boven de grond te hebben. Daken dienen verder minimaal een hellingshoek van 45 graden te hebben om als nestlocatie geschikt te zijn. Op de kerk is geen dakpannen dak aanwezig. Omdat het dak recentelijk is beschadigd zijn er openingen ontstaan die toegang tot de zolder geven. Krappe holtes of kieren zoals die door gierzwaluwen worden gebruikt zijn echter niet aanwezig. Broedplaatsen van gierzwaluwen zijn niet in het projectgebied te verwachten.

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (ronde) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen. Huismussen zijn zeer honkvast en blijven altijd in de directe omgeving van hun nestplaats. Ook voor huismussen is het dak van de kerk niet geschikt om tot broeden te komen. Doordat dakpannen of andere krappe holtes of kieren waarin huismussen een broedlocatie kunnen vinden afwezig zijn, zijn ook broedplaatsen van de huismus uit te sluiten in het projectgebied.

De kerkuil komt voor in cultuurland met gras- en akkerlanden die begrensd worden door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes. Kerkuilen broeden vooral in de hoge, donkere en tochtvrije delen van boerenschuren, kerken, kastelen en torens en bij hoge

uitzondering in een holle boom. Tegenwoordig broedt 90 procent van de gevallen in een speciale nestkast. De kerkuil is zeer honkvast en blijft zijn hele leven in de buurt van zijn gekozen leefgebied. De broedlocaties is vaak een andere als de winterverblijfplek. De zolder en de rest van het gebouw is gecontroleerd op sporen van kerkuilen. Er zijn in de kerk geen uilen en geen sporen van uilen zoals ontlasting of braakballen aangetroffen. Ook de kerkuil kan daarom worden uitgesloten in het projectgebied.

CONCLUSIE

Het projectgebied is gecontroleerd op de mogelijke aanwezigheid van soorten die worden beschermd in de Wet natuurbescherming. Hierbij is in het bijzonder gelet op soorten die regelmatig een verblijfplaats in gebouwen hebben zoals steenmarter, gebouwbewonende vleermuizen, huismus, gierzwaluw en kerkuil. Het veldbezoek heeft duidelijk gemaakt dat beschermde soorten niet in het gebouw zijn te verwachten. Nader onderzoek naar beschermde soorten is niet noodzakelijk. Bij afbraak van de kerk zal geen sprake zijn van schade aan soorten die worden beschermd in de Wet natuurbescherming.

Wel dient met het project rekening gehouden te worden met de broedperiode en de zorgplicht zoals verwoord in de Wet natuurbescherming. Deze voorwaarden zijn altijd van toepassing.

Broedperiode

in de broedperiode van vogels (globaal half maart tot half augustus) kunnen vogels in de buurt van het projectgebied broeden. Om te voorkomen dat bij de werkzaamheden eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het besluitgebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat met de ruimtelijke ontwikkeling geen nesten vernield worden en dat enkel nesten verstoord worden van vogelsoorten waarvan de staat van instandhouding hierdoor niet negatief wordt beïnvloed. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Zorgplicht

Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor alle natuur en in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving, overeenkomstig artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Dit houdt in elk geval in dat iedereen die weet dat hij schade aan natuur gaat veroorzaken door een bepaalde handeling, hij deze handeling daarom niet uitvoert, of maatregelen neemt om schade aan de natuur door de handeling zoveel mogelijk te voorkomen. Probeer bijvoorbeeld bij de ruimtelijke ingreep zoveel mogelijk bomen, struiken en overig groen te behouden. Werken buiten de winterperiode voorkomt dat dieren die in winterrust zijn verstoord of gedood worden.

BRONNEN

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.ndff.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl